

POSUDEK OPONENTA

MALÍKOVÁ, Erika: Rodinná paměť Američanů s českými kořeny (Strážci paměti a význam jejich aktivity). Bakalářská práce, FHS UK, Praha 2010, 154 s.

Práce studentky Eriky Malíkové se zabývá problematikou uchovávání rodinné paměti, resp. paměti genealogické, u skupiny texaských Američanů českého původu. Studentka se pokusila identifikovat a popsat faktory, které u osob, které nazvala „strážci paměti“, vyvolaly zájem o životy jejich předků a následně je vedly k sepsání, uchování a tradování rodinných geneologií. Dále se studentka zajímala o náplň rodinných pamětí, které analyzovala především z obsahového a genderového hlediska.

Práce je rozdělena na čtyři části. První je metodologická a jsou v ní popsány okolnosti terénního výzkumu, vybraný vzorek a použité metody. Metodologickou část střídá část historicko-etnologická, v níž autorka shrnuje dějiny českého vystěhovatelství do USA a zabývá se také dějinami výzkumu tohoto vystěhovalectví. Třetí část práce je autorčina interpretace rozhovorů s 11 narátory důchodového věku, které spojuje jejich příslušnost ke třetí generaci amerických Čechů v Texasu a především jejich členství v austinské pobočce Texas Czech Genealogical Society. Následuje kapitola poněkud krkolomně pojmenovaná jako „Speciální instituce, které ukazují, co je česká paměť“ v níž je čtenáři představeno České muzeum a Česká knihovna při Texasko-české genealogické společnosti a také nepravdělná setkání jejich členů. Bakalářská práce je ukončena závěrem, v němž autorka shrnuje své poznatky (i když za častého automatického opakování dříve zmíněných skutečností), a nalezneme zde také přepisy několika rozhovorů, které s narátory uskutečnila.

Domnívám se, že je práce studentky Eriky Malíkové originální především kvůli svému tématu. Studentka se pokusila vystihnout důvody, které vedly třetí generaci potomků českých přistěhovalců k jejich identifikaci s češtvím. K tomu zvolila vhodnou metodu – rozhovory nám umožňují nejen mapovat zkušenosti, ale také postoje, názory a motivace jednotlivců. Studentka se poctivě věnovala terénnímu výzkumu, narátory navštívila, sledovala jejich aktivity v rámci genealogické společnosti a zabývala se také analýzou osobních dokumentů, které ji byly poskytnuty.

Domnívám se, že práce studentky Eriky Malíkové má zajímavý potenciál, nicméně chybí jí o něco hlubší a kritičtější vhled do problematiky. Způsob jakým studentka přistoupila ke zpracování se mi jeví jako příliš popisný a nedostatečně zaměřený na vytyčený hlavní cíl (obsažen již v samotném názvu bakalářské práce), tedy na *význam* aktivit tzv. strážců paměti.

Nejzajímavější částí práce je kapitola věnována rozboru rozhovorů, v níž se autorka pokusila analyzovat motivace, které narátory vedly k tomu, aby uchovávali rodinnou paměť a také se pokusila zachytit opakující se tematické vzorce v předávaných verzích. Analýze však chybí zamyšlení se nad obecnějšími otázkami týkající se lidské identity, příslušnosti skupině a emoční a společenské rovině těchto fenoménů. Je škoda, že studentka nepojednala hlouběji o selektivitě a významu předávaných stereotypů z českých dějin. Také by mě zajímalo zda se zamyslela nad paradoxem, který letmo zmiňuje – jak to, že narátoři prokazují tak povrchní znalosti o české historii a zároveň mají tak silný zájem o své české předky? S tímto souvisí i další otázky, např. definice češství, k němuž se narátoři hlásí (mohla zaznít v podobě otázky v rozhovorech). Také by mě zajímalo, zda autorku nezaujala problematika popularity genealogických společností obecně. Proč jsou poslední dobou tak rozšířené? Mají snad jistý módní nádech? O čem svědčí výskyt tzv. online výzkumníků a placených genealogů, kteří narátory přivádí do Čech, aby se podívaly do vesnic svých předků? Další výtky se týká poslední částí práce, v níž jsou čtenáři představeny instituce zaměřené na uchování paměti o českých přistěhovalcích. O nich se zde dozvíme pouze to, co studentka vyzorovala a to jsou především její dojmy z výstavy/setkání. Proč se nepokusila o rekonstrukci dějin těchto institucí? Dále mohla mluvit např. s kurátorem výstavy o její koncepci, o důvodech vystavení artefaktů, které tam našla atd. Práci také do značné míry „zatěžuje“ kapitola o pěti vlnách českého vystěhovalectví do USA, která je jen výtahem z sekundární literatury. Zdá se mi, že by dějiny vystěhovatelství do samotného Texasu byly lepší volbou, i když jsem si vědomá, že by se mohlo jednat o náměť na samostatnou bakalářskou práci.

Na druhou stranu, sekundární literatura, se kterou studentka pracovala, svědčí o tom, že je dobře obeznámena s problematikou etnologického a historického výzkumu českého vystěhovalectví do USA. Po metodologické stránce pak studentka nejvíce pracovala s literaturou týkající se orální historie. V této souvislosti bych chtěla uvést, že se mi výpis použitých kvalitativních metod zdá poněkud přehnaný. Autorka uvádí orální historii, narativní interview a diskurzivní analýzu, přičemž se v práci důkladněji věnuje pouze orální historii. Z textu navíc nevyplývá zda studentka skutečně natáčela životopisná vyprávění, z přepisu se zdá, že se spíše jednalo o polostrukturované rozhovory.

Navzdory zmíněným výtkám vůči způsobu interpretace získaných dat, je zřejmé, že studentka odvedla poctivou práci v terénu (nahrávala rozhovory s 11 narátory, zúčastnila se několika setkání krajanů, rozhovory přepsala a přeložila, analyzovala webové stránky genealogických sdružení a rodinné paměti narátorů) a že se dobře orientuje v literatuře o

dějinách českého přistěhovalectví do USA a orální historii. Bylo by jistě dobré, aby se tématu věnovala i v dalším studiu.

Práci doporučuji přijmout k obhajobě a navrhuji její hodnocení stupněm velmi dobře.

V Praze, 26. srpna 2010

Hana Pelikánová